

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, МАРКЕТИНГ, МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 316.4.066:[332.012.2:334.716](477.62)

Лохман Н. В.,
кандидат економічних наук,
доцент

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: LokhmanNV@mail.ru

ДЕТЕРМІНАНТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

Lokhman N. V.,
Candidate of Economics,
Associate Professor

Donetsk National University
of Economics and Trade
name dafter Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: LokhmanNV@mail.ru

SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGION ENTERPRISES DETERMINANTS

***Мета.** Мета статті полягає у визначенні детермінантів соціально-економічного розвитку підприємств Донецького регіону.*

***Методи.** У процесі дослідження використано: методи теоретичного узагальнення і порівняння, аналізу і синтезу (для обґрунтування детермінантної характеристики соціально-економічного розвитку), статистичний (для аналізу соціально-економічного розвитку регіону), табличний (для представлення детермінантних аспектів розвитку підприємств Донецького регіону).*

***Результати.** Уточнено поняття соціально-економічного розвитку підприємства, визначено напрямки соціально-економічного розвитку підприємства, визначено категорії суб'єктів, на які впливає соціально-економічний розвиток підприємств регіону, визначено позитивні і негативні наслідки для самого підприємства і суспільства (громади) в результаті соціально-економічного розвитку підприємств регіону.*

***Ключові слова:** соціально-економічний розвиток, детермінанти, економічний напрям розвитку, фінансовий напрям розвитку, ресурсний напрям розвитку, соціальний напрям розвитку, інноваційний напрям розвитку, екологічний напрям розвитку.*

Постановка проблеми. Реалії економічної і політичної ситуації, які склалися в Україні, потребують істотних змін. Це можливо завдяки розвитку суб'єктів господарювання. Будь-яке підприємство як суб'єкт господарювання має визначальним соціально-економічний розвиток. В умовах глобалізації та інтеграції України в світовий соціально-економічний простір виникає ряд проблем, пов'язаних з адаптацією кожного окремого підприємства до мінливих змін макро- і мікросередовища через ефективний розвиток підприємства.

Одним з напрямків вирішення цих питань є визначення причинно-наслідкового зв'язку між змінами окремих напрямів соціально-економічного розвитку підприємства та наслідками для різних категорій суб'єктів самого підприємства та зовнішнього середовища.

Соціально-економічний розвиток суспільства – складний суперечливий процес, у якому взаємодіють позитивні і негативні фактори, а періоди прогресу змінюються періодами регресу. Політичні і військові потрясіння, соціальні конфлікти, екологічні катастрофи можуть призупинити розвиток економіки будь-якої країни, відкинути її на кілька десятиліть назад, а іноді привести і до остаточної загибелі, як це було з древніми цивілізаціями. Ці зміни, з одного боку, напряду впливають на розвиток окремого підприємства, з іншого боку, зміни на окремому підприємстві мають вплив на розвиток регіону та суспільства. Отже, усі зміни на підприємствах мають як позитивний, так і негативний вплив на розвиток самого підприємства та суспільства, особливо гостро цей вплив зараз відчуває Донецький регіон.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні аспекти соціально-економічного розвитку підприємства вивчалися багатьма вітчизняними вченими: Тюха І. В., Римкіна М., Надтока Т. Б., Дякус А. В., Корнілова О. В. та інші. Однак, погляди на питання щодо детермінантів соціально-економічного розвитку підприємств неоднозначні.

Так, автор Тюха І. В. розуміє соціально-економічний розвиток підприємства як необоротну, спрямовану, закономірну зміну економічного становища та соціальної інфраструктури господарюючого суб'єкта, в результаті якої організація переходить до принципово нового якісного стану.

При цьому Тюха І. В. зазначає, що лише одночасна наявність всіх трьох зазначених властивостей виділяє процеси розвитку серед інших змін:

- оборотність змін характеризує процеси функціонування (циклічне відтворення постійної системи функцій);
- відсутність закономірності є характерним для випадкових процесів катастрофічного типу;
- при відсутності спрямованості зміни не можуть накопичуватися, і тому процес втрачає характерну для розвитку єдину, внутрішню взаємозалежну лінію [1].

Отже, Тюха І.В. розуміє розвиток підприємства як зміну, тобто перехід з одного стану в інший.

М. Римкіна визначає соціально-економічний розвиток підприємства як безперервний процес постійного удосконалення – позитивних якісних змін, нововведень у виробничому процесі, продукції, послугах, управлінні організацією при ефективному використанні наявних фінансових, трудових, матеріальних, природних ресурсів, направлений на зростання інтересів та задоволення потреб колективу та підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому [2].

Як бачимо, цей автор пропонує розглядати соціально-економічний розвиток як процес, що ґрунтується на використанні ресурсів підприємства.

Авторський колектив [3] розуміє соціально-економічний розвиток підприємства як механізм якісних змін в господарській діяльності підприємства, що призводять до появи принципово нових зрушень в його соціально-економічному становищі. При формуванні складових соціально-економічного розвитку підприємства уявляється доцільним розглядати окремо соціальні і економічні елементи управління [3].

Отже, автори пропонують розглядати соціально-економічний розвиток як механізм змін.

Автор роботи [4] розглядає економічний розвиток підприємства як самостійну категорію, а саме: незворотні, керовані, вимірювальні, цілеспрямовані, закономірні кількісно-якісні та сутнісні зміни економічної системи в довгостроковому періоді, що відбувається під впливом економічних суперечностей, потреб та інтересів, зумовленість яких характеризується дією основних законів діалектики, що не виходять за межі глибинної внутрішньої сутності такої системи; для забезпечення його найбільш оптимального та ефективного функціонування підприємства в середовищі, в якому воно діє [4].

З точки зору Корнілової О. В., економічний розвиток підприємства має бути розглянутий невід'ємно від соціальної складової, а саме: запропоновано розглядати розвиток

як динамічну цілеспрямовану діяльність підприємства на основі раціонального використання ресурсів, покращення якості й удосконалення властивостей продукції, що виробляється, для задоволення потреб споживачів і покращення соціальної сфери підприємства [5].

Це визначення має ринкову орієнтацію категорії соціально-економічного розвитку.

Слід відмітити, що усі розглянуті вище визначення поняття «соціально-економічний розвиток», розуміють розвиток підприємства як об'єктивний процес зміни.

Таким чином, вивчення спеціальної літератури з питань соціально-економічного розвитку підприємства дозволило зробити висновок про відсутність уніфікованого підходу до розуміння сутності зазначеного вище поняття, фрагментарність досліджень, які присвячені вивченню детермінантів соціально-економічного розвитку підприємств.

Метою статті є визначення детермінантів соціально-економічного розвитку підприємств Донецького регіону.

Виклад основного матеріалу досліджень.

Донецька область – найбільший промисловий регіон України, забезпечує близько 20% промислового виробництва держави. Основними галузями економіки є вугільна, металургійна, коксохімічна, хімічна промисловість, важке машинобудування, виробництво будматеріалів, електроенергетика, транспорт.

Випуск промислової продукції області (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції) за 2015 рік порівнюючи з попереднім роком зменшився на 34,7%, за грудень порівнюючи з груднем 2014 року на 14,7%. За грудень, як порівняти з попереднім місяцем, листопадом 2015 року, виробництво зросло на 1,2%.

Будівельними підприємствами області, які працювали за контрактами підряду, а також підприємствами, що виконували будівельні роботи господарським способом, за 2015 рік виконано будівельних робіт власними силами на 2,3 млрд. грн. (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції). Як порівняти з 2014 роком, обсяг будівельної продукції зменшився в 2,4 рази.

За січень – листопад 2015 року експорт товарів з Донецької області (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції) склав 3371,7 млн. доларів США, що менше січня-листопада 2014 року в 2,4 рази.

Підприємства регіону вивозили продукцію в 100 країн світу проти 122 країн у січні – листопаді 2014 року.

Оборот роздрібною торгівлі (включає роздрібний товарооборот підприємств, які здійснюють діяльність з роздрібною торгівлі, розрахункові дані щодо обсягів продажу товарів на ринках і фізичними особами-підприємцями) за 2015 рік склав в області (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції) 31,2 млрд. грн., що менше попереднього року в 3 рази.

Чисельність зареєстрованих безробітних на кінець грудня 2015 року становила в області (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції) 21,2 тис. Осіб, що на 2,0% більше, ніж на кінець листопада 2015 року.

За грудень 2015 року чинні на споживчому ринку області (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції) ціни зросли, як порівняти з попереднім місяцем, на 1,4%; порівнюючи з груднем 2014 року, на 46,9%. Середньорічний рівень інфляції за 2015 рік проти 2014 року склав 46,1%.

За січень – листопад 2015 року середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника підприємств, установ та організацій (з кількістю зайнятих 10 і більше осіб) склала в області (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції) 4910 грн. Порівнюючи з січнем – листопадом 2014 року, показник зріс на 28,5%; реальна заробітна плата (з урахуванням інфляції і сплачених податків) знизилася на 10,1%. За листопад 2015 року середня зарплата склала 5287 грн.

Чисельність наявного населення області, за оцінкою фактичних адміністративних даних про державну реєстрацію (народження, смерті, зміни постійного місця проживан-

ня), на 1 грудня 2015 року склала 4267,3 тис. осіб. Упродовж січня – листопада чисельність населення зменшилася на 30,0 тис. осіб (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції), зокрема, внаслідок природного скорочення на 21,3 тис. осіб і на 8,7 тис. осіб – через міграційне скорочення [6].

Отже, динаміка соціально-економічного розвитку регіону за 2015 рік свідчить про негативні тенденції майже в усіх сферах, але станом на 1 вересня 2016 року можемо спостерігати позитивну динаміку промислового виробництва, це є початковим етапом розвитку економіки в цілому, а в результаті економічного розвитку можливо спостерігати соціальний підйом.

Так, обсяг промислової продукції Донецької області (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції) в січні – серпні 2016 року, порівнюючи з січнем-серпнем 2015 року, збільшився на 6,9%. У серпні виробництво зросло, як порівняти з попереднім місяцем, на 0,9%; проти серпня 2015 року – на 15,4%.

Досягнутий з початку року приріст забезпечено на тлі низької бази порівняння, адже в січні – серпні 2015 року, як порівняти з аналогічним періодом 2014 року, виробництво скоротилося на 44,8%. Таким чином, за останні два роки (в січні – серпні 2016 року порівнюючи з січнем-серпнем 2014 року) обсяг промислової продукції регіону зменшився на 41,0%.

У січні – серпні 2016 року проти січня – серпня попереднього року збільшився обсяг продукції в металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів на 7,6%; у виробництві, передачі і розподілі електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря на 8,2%; у добувній промисловості і розробці кар'єрів на 11,3%; у виробництві гумових і пластмасових виробів та іншої неметалевої мінеральної продукції на 14,0%; у виробництві хімічних речовин і хімічної продукції на 18,2%, у виробництві коксу та продуктів нафтопереробки на 26,5%.

Водночас не подолано спад в галузях, що виробляють продукцію з більш високою доданою вартістю. У виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів обсяг виробництва зменшився з початку року порівнюючи з січнем – серпнем 2015 року на 11,4%, в машинобудуванні на 13,1%, у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – на 25,1%.

Виробництво коксу в січні – серпні склало 4,2 млн.т, як порівняти з аналогічним періодом 2015 року, збільшилося на 25,9%.

Виробництво електроенергії в січні – серпні 2016 року склало 15,4 млрд.кВт/год, що більше січня – серпня 2015 року на 12,5% [7].

На основі визначених пріоритетних напрямків і показників розвитку регіону можливо стверджувати про соціально-економічний розвиток окремих підприємств, це є як причиною розвитку регіону, так і його наслідком. Причинно-наслідковий характер розвитку підприємства має як макроекономічні, так і мікроекономічні складові, які можливо структурувати за окремими напрямками.

Отже, ми вважаємо, що соціально-економічний розвиток підприємства – це динамічна цілеспрямована діяльність підприємства на основі раціонального використання ресурсів, яка має детермінований характер.

Детермінований аспект відображає причинно-наслідковий зв'язок, тому ми пропонуємо розглянути наслідки соціально-економічного розвитку підприємства на само підприємство та на суспільство (громаду). Ці наслідки мають як позитивну, так і негативну характеристику. Напрямки соціально-економічного розвитку підприємства ми пропонуємо конкретизувати через характеристику економічного розвитку, який включає: безпосередньо економічний розвиток підприємства, фінансовий розвиток, ресурсний розвиток та характеристику соціального розвитку (безпосередньо соціальний розвиток, інноваційний розвиток, екологічний розвиток) (табл. 1).

Для проведення дослідження було обрано систему показників, до складу якої увійшли як кількісні (економічні абсолютні та відносні показники), так і якісні показники, які отримані в результаті експертних оцінок.

Таблиця 1 – Детермінанти соціально-економічно розвитку підприємств Донецького регіону

Напрямок розвитку	Основні показники розвитку, що аналізувалися	Причина розвитку	Категорія суб'єктів, які мають наслідки	Наслідки для підприємства		Наслідки для суспільства	
				Позитивні	Негативні	Позитивні	Негативні
Детермінантна характеристика економічного розвитку підприємств Донецького регіону							
Економічний	Обсяг виробництва та збуту, тис.грн. Поточні витрати, тис. грн. Прибуток від реалізації, тис. грн. Рівень податків, тис. грн. Рентабельність виробництва, % Рівень фонду оплати праці, % Строк окупності інвестицій	Глобальні економічні зміни Макроекономічні процеси Кризові явища Тенденції ринку Конкурентна поведінка	Споживачі Робітники підприємства Власники Інвестори Громада	Збільшення масштабів діяльності Зниження відносних витрат Підвищення прибутку та рентабельності Зменшення строків окупності інвестицій Зниження затромісткості	Ріст конкуренції Втрата самостійності в управлінні підприємством Обмеження в стратегічних орієнтирах	Задоволення потреб споживачів Встановлення обґрунтованої ціни на товари за рахунок масштабу виробництва Формування привабливого інвестиційного клімату Формування державного та місцевих бюджетів за рахунок податків	Поляризація суспільства Маргіналізація в суспільстві Протиріччя інтересів бізнесу і суспільства (громади) Тіньова економіка Насиченість ринку низькоякісною продукцією, занепад вітчизняного підприємництва
Фінансовий	Сума змінних витрат, тис.грн. Маржинальний дохід, тис.грн. Запас фінансової стійкості, тис. грн. Рентабельність капіталу, % Рентабельність акціонерного капіталу, % Показники ліквідності Показники платоспроможності	Ступінь розвитку фондового ринку Кредитна політика держави Інфляційні процеси Фінансова політика підприємства Кредитний імідж підприємства Інвестиційна активність	Власники Інвестори Кредитні організації Акціонери	Залучення кредитних та інвестиційних коштів Підвищення показників рентабельності Збільшення запасу фінансової стійкості Покращення показників ліквідності Формування вартості підприємства	Залежність від зовнішніх фінансових джерел	Формування ефективного ринку капіталу Створення умов розвитку бізнесу	Віток національного капіталу з країни Дефіцит бюджету Девальвація національної валюти Посилення податкового тиску

Продовження таблиці 1

Напрямок розвитку	Основні показники розвитку, що аналізувалися	Причина розвитку	Категорія суб'єктів, які мають наслідки	Наслідки для підприємства		Наслідки для суспільства	
				Позитивні	Негативні	Позитивні	Негативні
Ресурсний	Господарські ресурси, тис. грн. Сукупні ресурси, тис. грн. Ресурсовіддача, коеф. Рентабельність ресурсів, % Інтегральний показник, коеф. Фондовіддача, коеф. Фондомісткість, коеф. Обіговість обігових активів, коеф. Рентабельність персоналу, % Продуктивність праці, тис. грн.	Втрата частки чи всієї сукупності ресурсів у зв'язку з військовими діями Впровадження ресурсозбереження Оптимізація витрат Отримання грантів для розширення чи відновлення бізнесу Підвищення соціальних стандартів	Власники Робітники Інвестори Акціонери	Збільшення (оновлення) об'єму ресурсного потенціалу Підвищення ефективності використання господарських сукупних ресурсів Поліпшення використання окремих складових ресурсного потенціалу підприємства	Неможливість поновлення втраченого потенціалу Зниження ефективності використання ресурсного потенціалу Втрата земельного потенціалу Складність відтворення інфраструктурного потенціалу Низька зацікавленість трудового потенціалу в ефективному використанні ресурсів	Впровадження прогресивних технологій Перехід на світові стандарти виробництва Запровадження політики енергозбереження	Нелегальна передача технологій Відтік інтелекту Зменшення людського потенціалу країни Деіндустріалізація національної економіки
Детермінантна характеристика соціального розвитку підприємств Донецького регіону							
Соціальний	Дохід робітників на підприємстві, в тому числі виплати допомоги Ступень безпеки робітників Збільшення робочих місць Підвищення кваліфікації робітників Умови праці та відпочинку	Перегляд підприємством соціальних стандартів згідно вимог суспільства та європейських цінностей під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів	Найменші робітники підприємства, їх родини Місцева громада	Підвищення продуктивності праці Наявність зацікавленості робітників в ефективних результатах роботи Укріплення корпоративної свідомості	Зниження мотивації персоналу	Покращення матеріального стану членів громади, як наслідок – ріст споживчого попиту Зайнятість населення Зниження соціальної напруги та невдоволеності в суспільстві	Корумпованість державних структур Віток кваліфікованої робочої сили Ріст безробіття Створення соціальної напруги

Продовження таблиці 1

Напрямок розвитку	Основні показники розвитку, що аналізувалися	Причина розвитку	Категорія суб'єктів, які мають наслідки	Наслідки для підприємства		Наслідки для суспільства	
				Позитивні	Негативні	Позитивні	Негативні
Інноваційний	Частка нових технологій Частка прогресивних технологічних процесів Коефіцієнт автоматизації робіт Організаційний рівень виробництва і праці на підприємстві	Системні кризові явища, які виникли під впливом як внутрішніх факторів так і зовнішніх Розвиток НТП	Найменші робітники підприємства Власники Інвестори	Залучення інвестиційних та кредитних коштів, в тому числі іноземних, в тому числі на безоплатній основі Оновлення парку обладнання Удосконалення виробничого процесу Зниження поточних витрат на підприємстві Підвищення ефективності праці	Негативний результат впровадження інновацій Втрата коштів, пов'язана з необґрунтованими інноваціями Ліквідація підприємства	Зміцнення технологічного потенціалу галузі, регіону, суспільства Формування привабливого інноваційного клімату	Збільшення відставання від інноваційно-розвинутих країн Інформаційне шпигунство Втрата спеціалістів
Екологічний	Частка технологій підприємства, використання яких сприяє зниженню викидів в атмосферу шкідливих компонентів Ергономічність технологічних операцій Частка високо екологічних товарів в асортименті підприємства Сума штрафів за порушення екологічних норм	Зміна законодавства щодо екологічних норм Політика держави щодо екології Зацікавленість міжнародної спільноти в забезпеченні рівня екологічності в тому числі через надання грантів	Робітники Споживачі Громада Суспільство	Зміна технологій на екологічно небезпечні Отримання грантів на змуну технологій на прогресивні з точки зору екологічності Формування позитивного іміджу підприємства в очах громадськості	Неможливість забезпечення виробництва у зв'язку із екологічними нормами Зниження контролю за виконанням норм екологічної безпеки	Охорона навколишнього середовища Формування здорової нації	Використання країни в якості полігона для екологічно небезпечних речовин Погіршення норм екологічної безпеки суспільства (громади) Зниження контролю за виконанням норм екологічної безпеки

Примітка. Розроблено автором.

Висновки. На основі даних досліджень можна зробити такі висновки :

– соціально-економічний розвиток підприємства – це динамічна цілеспрямована діяльність підприємства на основі раціонального використання ресурсів, яка має детермінований характер;

– детермінанти розвитку підприємств доцільно розглядати через характеристику його економічного (безпосередньо економічний розвиток підприємства, фінансовий розвиток, ресурсний розвиток) та соціального розвитку (безпосередньо соціальний розвиток, інноваційний розвиток, екологічний розвиток);

– аналіз динаміки соціально-економічного розвитку Донецького регіону свідчить про негативні тенденції в 2015 році, покращення ситуації у 2016 році, що є одночасно причиною та наслідком змін на окремих підприємствах регіону.

Список літератури / References

1.Тюха І. В. Соціально-економічний розвиток підприємства: сутність та видові прояви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://demoscope.ru/weekly/2008/0343/analit02.php> (2012) № 6.

Tukha, I.V. (2012). “Sotsialno-economicchnyi rozvytok pidpriemstva: sutnist ta vydovi proiavy” Available at: <http://demoscope.ru/weekly/2008/0343/analit02.php> (2012).

2. Римкіна М. Дефініція категорії соціально-економічний розвиток підприємства [Електронний ресурс] // Теоретичні та прикладні питання економіки (2014), №1 (28). – Режим доступу: <http://uk.lib-ebook.com/41istoriya/1823260-1-definiciya-kategorii-socialno-ekonomichnyi-rozvitok-pidpriemstva-statti-zdiysneno-oglyad-analiz-naukovoiliteraturipitan.php>.

Rymkina, M. (2014). Definitsiia katehorii sotsialno-economicchnyi rozvytok pidpriemstva. Available at: <http://uk.lib-ebook.com/41istoriya/1823260-1-definiciya-kategorii-socialno-ekonomichnyi-rozvitok-pidpriemstva-statti-zdiysneno-oglyad-analiz-naukovoiliteraturipitan.hp>.

3. Надтока Т. Б. Социально-экономическое развитие предприятия [Електронний ресурс] / Т.Б. Надтока, О.В. Амельницька // «Информационные ресурсы». – Режим доступу: <http://www.instud.orgv>.

Nadtoka, T. B. Sotsialno-economicchnyi rozvytok pidpriemstva. Available at: <http://www.instud.orgv>.

4. Дакус А. В. Економічний розвиток підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-3.pdf>.

Dakus, A. V. Economicchnyi rozvytok pidpriemstva. Available at: <http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-3.pdf>.

5. Корнілова О. В. Трансформація поняття «соціально-економічний розвиток» в умовах посилення конкуренції / О.В. Корнілова, Н. В. Лохман // Вісник: ДонНУЕТ. – 2015. – Вип. 1 (62). – С. 22 – 26.

Kornilova, O. V. (2015). *Transformatsiia poniattia Sotsialno-economicchnyi rozvytok v umovakh posylennia konkurentsii*, *Visnyk DonNUET*, vol. 22, no. 1(62), pp. 22 – 26.

6. Статистичний збірник «Основні макроекономічні показники Донецької області» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.donetskstat.gov.ua/pres/presreliz.php?dn=0916&number=2> (2015).

Statystychnyi zbirnyk “Osnovni makroekonomichni pokaznyky Donetskoi oblasti” (2015). Available at: <http://www.donetskstat.gov.ua/pres/presreliz.php?dn=0916&number=2>

7. Статистичний збірник «Основні макроекономічні показники Донецької області» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.donetskstat.gov.ua/pres/presreliz.php?dn=0916&number=2> (2016).

Statystychnyi zbirnyk “Osnovni makroekonomichni pokaznyky Donetskoi oblasti” (2016). Available at: <http://www.donetskstat.gov.ua/pres/presreliz.php?dn=0916&number=2>

Дата надходження авторського оригіналу в редакцію: 02.11. 2016 р.

Цель. Цель статьи заключается в определении детерминантов социально-экономического развития предприятий Донецкого региона.

Методы. В процессе исследования использованы: методы теоретического обобщения и сравнения, анализа и синтеза (для обоснования детерминационных характеристик социально-экономического развития), статистический (для анализа социально-экономического развития региона), табличный (для представления детерминационных аспектов развития предприятий Донецкого региона).

Результаты. Уточнено понятие социально-экономического развития предприятия, определены направления социально-экономического развития предприятия, определены категории субъектов, на которые влияет социально-экономическое развитие предприятий региона, определены положительные и отрицательные последствия для самого предприятия и общества (общины) в результате социально-экономического развития предприятий региона.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, детерминанты, экономическое направление развития, финансовое направление развития, ресурсное направление развития, социальное направление развития, инновационное направление развития, экологическое направление развития.

Objective. The objective of the article is to determine determinant in social and economic development of Donetsk region enterprises.

Methods. The methods of theoretical generalization and comparison, analysis and synthesis (to justify the determination characteristics of social and economic development), statistical (for analysis of social and economic development), tabular (for presentation determinant aspects of enterprises in Donetsk region) were used.

Results. The notion of social and economic development of the enterprise was specified, directions of enterprise social and economic development was identified, the categories of entities that are affected by the enterprise social and economic development in the region was considered, the positive and negative consequences for the enterprise and the society (community) as a result of enterprise social and economic development in the region were described.

Keywords: social and economic development, determinant, financial direction of development, resource development direction, social direction of development, the innovative direction of development, environmental direction